

Asutawa Kogu

5. istungjärk. **Protokoll nr. 165 (11)**

1920. a.

Asutawa Kogu koosolek 7. detsembril
1920. a. kell 5 p. l. Toompea lossi
Walges saalis.

Kokku on tulnud 89 Asutawa Kogu
liiget.

P ä e w a k o r d :

1. Asutawa Kogu nime peale antawate
palwete läbiwaatamise komisjoni ette-
panekud:

a) a r m u a n d a :

- 1) Leonid Ernsti p. Douglas'ile.
- 2) Gustaw Jakobi p. Krasna'le.
- b) k a r i s t u s t k e r g e n d a d a :
- 1) Pawel Iwani p. Iwanow'ile.
- 2) Matwei Peetri p. Petrow'ile.
- 3) Eduard Jakobi p. Lepland'ile.
- 4) Johan Johani p. Woogel'ile.
- 5) Andres Jaani p. Kompus'ile.
- 6) Hans Mardi p. Nurme'le.
- 7) Mihkel Martini p. Kiik'ile.
- 8) Aleksander Jakobi p. Mägi'le.
- 9) Eduard Kaarli p. Allas'ele.
- 10) Eduard Miku p. Toming'ale.
- 11) Mihkel Johani p. Poska'le.
- 12) Martin Jüri p. Brauwerk'ile.
- 13) Ottomar Karli p. Arras'ile.
- 14) Heinrich Jaani p. Johanson'ile.
- 15) Tõnis Tõnise p. Rosenberg'ile.
- 16) Aleksander Kaarli p. Sunne'le.
- 17) Eduard Jakobi p. Tipner'ile.
- 18) Johannes Mardi p. Milits'ile.
- 19) Eduard Hansu p. Reinwald'ile.
- 20) August Mardi p. Treufeldt'ile.
- 21) Minei Iwani p. Bogomolow'ile.
- 22) Johannes Johani p. Kesküla'le.
- 23) Johannes Jüri p. Waher'ile.
- 24) Elisei Dorofei p. Skorohodow'ile.
- 25) August Andrese p. Järw'ele.
- 26) Tiit Antoni p. Feklistow'ile.
- 27) Mihkel Jüri p. Kiisk'ile.
- 28) Jaan Hendriku p. Glükman'ile.
- 29) Aleksander Josepi p. Mägi'le.
- 30) Johannes Jüri p. Haawa'le.
- 31) Iwan Mihaili p. Pantelejew'ile.
- 32) Hans Peetri p. Bokk'ile.
- 33) Gustaw Andrei p. Lillo'le.
- 34) Woldemar Peetri p. Tilla'le.
- 35) Aksenti Wassili p. Orlow'ile.
- 36) Willem Augusti p. Kangur'ile.
- 37) Richard Jaani p. Wasli'le.
- 38) August Jaani p. Liirw'ile.

- 39) Richard Jaani p. Sõnd'ile.
- 40) Woldemar Kusta p. Koppel'ile.
- 41) Georg Jaani p. Kops'ile.
- 42) Julius Friedrichi p. Siitam'ile.
- 43) Aleksander Anna p. Waher'ile.
- 44) Maks Adami p. Sild'ile.
- 45) Aleksander Peetri p. Jaanson'ile.
- 46) Wiktor Jakobi p. Grünthal'ile.
- 47) Karl Mihkli p. Oun'ile.
- 48) Karl Josepi p. Kirimija'le.
- 49) Konstantin Jüri p. Unt'ile.
- 50) Peeter Tooma p. Nurman'ile.
- 51) Mihail Mihailow'ile.
- 52) Woldemar Madise p. Üpraus'ile.
- 53) Nikolai Johanna p. Paulman'ile.
- 54) Karl Mardi p. Kiirats'ile.
- 55) Aleksander Andrei p. Dsenit'ile.
- 56) Mihkel Jüri p. Rattas'ile.
- 57) Andrei Iwani p. Jerschow'ile.
- 58) Aleksander Johani p. Kimmel'ile.
- 59) Jaan Karoliine p. Siider'ile.
- 60) Martin Ado p. Reinok'ile.
- 61) Richard Mihkli p. Kaitsa'le.
- 62) Aleksander Jüri p. Rosin'ile.
- 63) Johannes Andrese p. Sorgus'ile.
- 64) Eduard Josepi p. Lodja'le.
- 65) Oskar Peetri p. Wels'ile.
- 66) Mihkel Tooma p. Kütt'ile.
- 67) Johannes Jaani p. Steinfeldt'ile.
- 68) Karl Widriku p. Mann'ile.
- 69) Jaan Johani p. Tannebaum'ile.
- 70) Aleksander Hansu p. Meier'ile.
- 71) Leopold Boberg'ile.
- 72) Bernhard Eilman'ile.
- 73) Johannes Prüggi'le.
- 74) Aleksander Joll'ile.
- 75) Martin Saar'ile.

2. Seadus rahwawäkke wõetud ja
wabatahtlikult sinna astunud riigiamet-
nikkude palkade ja kohtade asjus — II
lugemisel.

3. Määrus Jaan Poska matmise ku-
lude wabariigi kanda wõtmise kohta —
rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

4. Määrus J. Poska nimelise stipen-
diumi kohta Tartu ülikooli õigusteadus-
konna juures — hariduskomisjoni ette-
panek.

5. Määrus Jaan Poska abikaasa ja
alaealiste laste tulewiku ainelise kindlus-
tamise kohta — rahaasjanduse komis-
joni ettepanek.

6. Täiendaw määrus riigiteenijate ametsõitute tasu asjus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Määrus põllutöoministeeriumile 478.714 marga suuruse krediidi awamise kohta maapanga korraldamise tööde kulude katmiseks — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab abiesimees **J. Westholm**.

Sekretääri kohal abisekretäär **H. Raudsepp**, pärast sekretäär **H. Martna**.

Juhataja **J. Westholm**: Awan Asutawa Kogu koosoleku. Esimene päewakorra-punkt on Asutawa Kogu nimele antawate palwete läbiwaatamise komisjoni ettepanekud.

1. Asutawa Kogu otsused armu anda ja karistust kergendada (punkt 1.) nimetatud isikutele.

Asutawa Kogu nimele antawate palwete läbiwaatamise komisjoni aruandja **T. Kalbus**: Leonid Douglas on 21. aprillil 1920. a. sõjawäe ringkonnakohtu poolt sõjawäe nuhtlusseaduse § 229. põhjal 2 kuuks aresti peawahis mõistetud selle eest, et ta oli 6000 marka kroonu raha ära warastanud. Komisjon waatas selle asja läbi ja leidis wõimaliku olewat kroonu kahju tasumisega Leonid Douglas'ele täielikult armu anda.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Aleksander Waher, 21 aastat wana, on mõistetud sõjawäljakohtu poolt ajutise walitsuse 25. märtsi 1919. a. määruse § 19. p. p. 8. ja 9. põhjal 8 aastaks sunnitööle omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast. Armuandmise komisjon waatas selle asja läbi ja leidis wõimaliku olewat Aleksander Anna p. Waher'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Maks Aadama p. Sild on sõjawäe ringkonnakohtu poolt sõjawäe nuhtlusseaduse §§ 245. ja 127. põhjal omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast kõigi õiguste

kaotamisega 10 aastaks sunnitööle mõistetud. Komisjon waatas asja läbi ja leidis wõimaliku olewat Maks Aadama p. Sild'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Aleksander Peetri p. Jaanson on omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast 9. juulil 1919. a. 2. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäljakohtu poolt ajutise walitsuse 25. märtsi 1919. a. määruse §§ 18. ja 19. p. 9. põhjal kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle mõistetud. Komisjon leidis wõimalikuks Aleksander Peetri p. Jaanson'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Wiktor Jakobi p. Grünthal on sõjawäljakohtu poolt ajutise walitsuse 25. märtsi 1919. a. määruse §§ 18. ja 19. p. 9. põhjal kõigi õiguste kaotamisega 5 aastaks sunnitööle mõistetud sellepärast, et ta oma ülemuse käsku ei täitnud. Komisjon leidis wõimaliku olewat Wiktor Jakobi p. Grünthal'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 10 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Karl Mihkli p. Öun (Aun), on Sakala partisaanide polgu sõjawäljakohtu poolt ajutise walitsuse 25. märtsi 1919. a. määruse §§ 18. ja 19. p. 9. põhjal kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle mõistetud sellepärast, et ta haigemajast wälja tulles otsekohe mitte oma wäeosas ei läinud, waid enne koju läks ja seal mõni aeg wiibis. Komisjon waatas asja läbi ja leidis wõimaliku olewat Karl Mihkli p. Öun'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus**: Karl Joosepi p. Kirimija'le, 20 a. wana, kes mitte õigel ajal puhkuselt tagasi pole

ilmunud, on mõistetud 4 aastat wangiroodu. Komisjon waatas asja järele ja paneb Asutawale Kogule ette karistust kergendada, määrates temale 8 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Konstantin Jüri p. Unt on mõistetud sõjawäljakohtu poolt 10 aastaks sunnitööle kõigi õiguste kaotamisega selle eest, et ta oma ülemuse käsku ei ole täitnud ja teda sõnades haawanud. Komisjon waatas selle asja läbi ja paneb Asutawale Kogule ette tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 7 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Peeter Tooma p. Nurmman on mõistetud Rakwere-Paide rahukogu poolt salawiinapõletamise eest ajutise walitsuse 7. detsembri 1918. a. määruse põhjal § 2. p. a põhjal 3 aastaks seltskondlikkudele töödele. Et Asutaw Kogu on juba teatud seisukoha wõtnud neid karistusi ühtlustada, ja et mõlemad karistused wäiksemad olid, kolm kuud ülemjuhataja sundusliku määruse põhjal, ja et praegune määrus karistab kunni 2 a. wangistuseni, sellepärast siis ka komisjon esineb selle ettepanekuga, et määrata temale 1 aasta 11 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Mihail Mihailow'ile on mõistetud 1 suurtükiwäe polgu sõjawäljakohtu poolt sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast 4 aastat wangiroodu. Komisjon paneb Asutawale Kogule ette tema karistust kergendada, talle määrates 8 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Woldemar Madise p. Üpraus, 22 aastat wana, on selle eest, et ta oma ülemuse käsku ei täitnud, mõistetud kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb Asutawale Kogule ette tema ka-

ristust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Nikolai Paulmann on mõistetud 3 aastaks wangiroodu. Komisjon waatas selle asja läbi ja paneb Asutawale Kogule ette tema karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Karl Kiirats'ile on omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast sõjawäljakohtu poolt 2 aastat 6 kuud wangiroodu mõistetud. Komisjon waatas selle asja läbi ja leidis wõimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates talle 8 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja T. Kalbus: Aleksander Andrei p. Dsenit'ile, 18 aastat wana, on mõistetud sõjawäe ringkonnakohtu poolt wangistust 8 kuud türmi. Komisjon waatas selle asja läbi ja leidis wõimaliku olewat tema peale pandud karistust kergendada, määrates 2 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

(Sekretääri kohale asub sekretäär **H. Martna.**)

Aruandja H. Raudsepp: Gustaw Krasna on sõjawäljakohtu poolt mõistetud 4 aastaks wangiroodu wäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Silmas pidades seda asjaolu, et nimetatud isik ise tagasi tuli, ja et armuandmise komisjon teateid on saanud tema hoolsa teenistuse üle wäeosas, otsustas komisjon temale täielikult armu anda.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja H. Raudsepp: Sõjawäljakohtu poolt on Tõnis Rosenberg mõistetud 4 aastaks sunnitööle sellepärast, et tema, haiguse pärast koju lastud, mitte õigel ajal tagasi ei ilmunud. Kom-

misjon on asja läbi waadanud ja leidnud, et tema karistust wõib kergendada, temale määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Sõjawäljakohtu poolt on mõistetud Aleksander Kaarli p. Sunne sõjawäeteenistusest kõrwalehoidmise pärast kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Seda silmas pidades, et see isik wabatahtlikult hiljem komisjoni ilmus, teeb komisjon ettepaneku temale karistust kergendada, määrates 1 aasta 1 kuu wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Eduard Jakobi p. Tipner on sõjawäe ringkonnakohtu poolt mõistetud kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle sellepärast, et tema oma wäeosast ilma lubata lahkus. Komisjon, asja läbi waadates, leidis wõimaliku olewat temale pealepannud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Sõjawäljakohtu poolt on Johannes Milits wäeosast omawoliliselt lahkumise pärast kõigi õiguste kaotamisega 15 aastaks sunnitööle mõistetud. Komisjon, palwet läbi waadates, leidis karistuse liig raske olewat ja otsustas tema karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **T. Kalbus:** Sõjawäe ringkonnakohtu poolt on Eduard Hansu p. Reinwald mobilisatsiooni käsu täitmatajätmise pärast kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud. Komisjon, palwet läbi waadates, leidis wõimaliku olewat Eduard Reinwald'i karistust kergendada, määrates temale 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** August Treufeldt on sõjawäljakohtu poolt 5 aastaks sunnitööle mõistetud, omawoliliselt haigemajast lahkumise pärast. Komisjon, palwet läbi waadates, leidis wõimaliku olewat August Treufeldt'i karistust kergendada, määrates 10 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Sõjawäljakohtu poolt on Minei Bogomolow kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle mõistetud selle eest, et tema oma isikutunnistuse oli waenlase salakuulajale 500 marga eest ära müünud. Nagu aktidest selgus, on nimetatud isik enne waenlase poolt purju joodetud, nii et ta oma tegu pärast ise enam ei mäletanud. Komisjon, palwet läbi waadates, leidis wõimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates 3 aastat wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Sõjawäe ringkonnakohtu poolt on Mihkel Rattas kõigi õiguste kaotamisega 3 aastaks wangiroodu mõistetud. Teda süüdistatakse selles, et ta Saaremaa mässust osa on wõtnud. Nimetatud asja järel uurides leidis komisjon, et Rattas teiste poolt wägisi oli sunnitud kaasa minema. Seal tema aga mingisuguseid wägiwallasid tegusid toime pannud ei ole, waid pööras warsti koju tagasi. Komisjon, tema palwet läbi waadates, leidis wõimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 9 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp:** Sõjawäljakohtu poolt on Andrei Jerschow kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast. Komisjon leidis wõimaliku olewat Andrei Jerschow'i karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 1 kuu wangistust.

Juhataja **J. Westholm:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Sõjajäljakohtu poolt on Aleksander Johani p. Kimmel kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle mõistetud omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast. Komisjon leiab võimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 3 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Sõjajäljakohtu poolt on Jaan Siider kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle mõistetud omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast. Komisjon, palwet läbi waadates, leidis võimaliku olewat Jaan Siider'i karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 6 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Sõjawa ringkonnakohtu poolt on Martin Reinok kõigi õiguste kaotamisega 3 aastaks wangiroodu mõistetud, wäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Nimetatud isiku noorust ja tema wabatahtlikult komisjoni ilmumist arwesse wõttes, leiab armuandmise komisjon võimaluse olewat tema karistust kergendada, määrates temale 8 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Sõjajäljakohtu poolt on Richard Kaits kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud, omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast. Silmas pidades, et nimetatud isik alaealine ja ta ise komisjoni ilmus, leiab armuandmise komisjon võimaluse olewat tema karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 1 kuu wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Sõjawa ringkonnakohtu poolt on Aleksander Jüri p. Rosin kõigi õiguste kaotamisega 15 aastaks sunnitööle mõistetud. Tema süü seisab selles, et ta sõdurina kordniku kallale tungis ja rewolwri wä-

gisi käest ära kiskus. Aktidest selgub, et nimetatud isik seda joobnud olekus tegi, nimelt Walga ja Narwa tagasiwõtmise aastapäewal, mil wabariigi poolt sõjawäelastele piiritust jagati, mille tõttu ta joobnud oli ja oma mõistuse kaotas. Neid asjaolusid silmas pidades, leiab komisjon võimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates temale 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: 2 diwiisi tagawarapataljoni sõjajäljakohtu poolt on 21. augustil 1919. a. Johannes Andrese p. Sorgus sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast mõistetud kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Armuandmise komisjon silmas pidades, et süüdlane alaealine, leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 4 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Eduard Joosepi p. Lodja on sõjawa ringkonnakohtu poolt 8. oktoobril 1919. a. kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud wäeteenistust kõrwahoidmise pärast. Et süüdlane alaealine, leiab komisjon võimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 2 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Oskar Peetri p. Wels on 20. detsembril 1919. a. 3. diwiisi tagawarapataljoni sõjajäljakohtu poolt kõigi õiguste kaotamisega 3 aastaks wangiroodu mõistetud sellepärast, et ta õigel ajal sõjawäeteenistusse pole ilmunud. Komisjon, tema perekonna rasket seisukorda silmas pidades, leidis võimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Mihkel Tooma p. Kütt on sõjawa ringkonnakohtu poolt 5. detsembril 1919. a. kõigi

õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud sellepärast, et ta puhkuse ajal tagasi pole tulnud. Komisjon leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Johannes Jaani p. Steinfeldt on sõjawäe ringkonna kohtu poolt 19. mail 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 6 aastaks sunnitööle mõistetud sellepärast, et ta omawoliliselt wäeosast lahkus. Komisjon leiab võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 1½ aastat wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **H. Raudsepp**: Karl Widriku p. Mann on sõjawäe ringkonna kohtu poolt 24. juulil 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle mõistetud sellepärast, et ta mitte õigel ajal komisjoni ei ilmunud. Komisjon leiab võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 8 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Pawel Iwani p. Iwanow on 7. jalawäepolgu sõjawäljakohtu poolt 24. jaanuaril 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 5 aastaks sunnitööle mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon leidis võimalikuks, silmas pidades, et kaebealune ise wabatahtlikult komisjoni ilmus, tema karistust kergendada, määrates 10 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Matwei Peetri p. Petrow on 7. jalawäepolgu sõjawäljakohtu poolt 31. jaanuaril 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Silmas pidades, et kaebealune alles 20 aastat wana ja lühemat aega sõjawäest ära oli, leidis komisjon võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 10 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Johan Johani p. Woogel on sõjawäe ringkonna kohtu poolt 19. juunil 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks wangiroodu mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Eduard Jakobi p. Lepland on sõjawäe ringkonna kohtu poolt 19. juunil 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 3½ aastaks wangiroodu mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 6 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Woldemar Andrese p. Kompus on kalewlaste malewa polgu kohtu poolt 23. jaanuaril 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 20 aastaks sunnitööle mõistetud murdwarguses kaasaitamise pärast. Komisjon, asja läbi waadates, leidis, et siin mitte sõjariistus murdwargusega tege mist pole ja otsustas karistust kergendada, määrates 2½ aastat wangiroodu.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Hans Mardi p. Nurm on 5. Rakwere jalawäepolgu sõjawäljakohtu poolt 21. juulil 1919. a. kõigi õiguste kaotamisega 20 aastaks sunnitööle mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 5 kuud wangistust.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aruandja **N. Talts**: Mihkel Martini p. Kiik on sõjawäe ringkonna kohtu poolt 17. juulil 1920. a. kõigi õiguste kaotamisega 1½ aastaks wangiroodu mõis-

tedud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Nagu uurimisel selgunud, on kaebelune Saksamaalt sõjawangist tagasi tulnud, wallawalitsus ei ole temale sõjawäeosasse ilmumise käsku andnud, ja sellepärast pole ka õigel ajal ilmunud. Komisjon, eeltoodut silmas pidades, leidis võimalikuks tema karistust kergendada, määrates 5 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja N. Talts: Aleksander Jakobi p. Mägi on sõjawäe ringkonnakohtu poolt 3. detsembril 1919. a. kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitoole mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon leidis võimalikuks karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja N. Talts: Eduard Kaarli p. Allas on sõjawäe ringkonnakohtu poolt 6 aastaks sunnitoole mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Et süüalune lühemat aega sõjawäest ära oli, otsustas komisjon tema karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja N. Talts: Eduard Miku p. Toming on sõjawäe ringkonnakohtu poolt 6 aastaks sunnitoole mõistetud sõjawäeteenistusest kõrwahoidmise pärast. Komisjon, asja läbi waadates, leidis võimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates 1½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: Sõjawäe ringkonnakohus mõistis 18. nowembril 1919. a. Johannes Johani p. Kesküla, esiteks selle eest, et ta weltweebli kohuseid täites rooduülema eest alla kirjutas rahwawäelaste kojusõidu lubadele, lipnik Moorlandt'i ja teiste eest, 1 aastaks ja 4 kuuks wangi kõigi õiguste kaotamisega. Ühtlasi oli ta 4. juunist kuni 29. au-

gustini sõjawäeteenistusest puudunud, mille eest teda 4 aastaks sunnitoole mõisteti. Mõlemaid karistusi koondades mõistis sõjawäe ringkonnakohus teda kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitoole. Komisjon, asja läbi waadates, paneb ette temale määrata nende kuritööde eest 2½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 7. jaanuaril 1920. a. mõistis sõjawäe ringkonnakohus Johannes Jüri p. Waher'i, kes 17 aastat wana, kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitoole, selle eest, et ta wäeteenistusest kõrwale hoidis. Komisjon, tema alaealsust silmas pidades, paneb ette Asutawale Kogule Waher'i karistust kergendada, määrates temale 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 7. mail 1919. aastal mõisteti sõjawäljakohu poolt Jelisei Dorofei poeg Skorohodow 4 aastaks sunnitoole selle eest, et ta omawoliliselt sõjawäeteenistusest kõrwale hoidis. Komisjon paneb ette temale määratud karistust kergendada, määrates talle 1½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 17. juunil 1920. a. mõistis sõjawäljakohus August Andrese poeg Järwe selle eest, et ta mobilisatsioonist kõrwale hoidis, kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitoole. Komisjon paneb ette tema karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 7. oktoobril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Tiit Antoni poeg Feklistow'i selle eest, et ta ära läks omawoliliselt oma sõjawäeosast, kõigi õiguste kaotamisega 1 aastaks

wangiroodu. Komisjon otsustas seda karistust kergendada ja paneb ette temale määrata 3 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 9. oktoobril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Mihkel Jüri poeg Kiisk'i kõigi õiguste kaotamisega 1 aastaks sunnitööle selle eest, et ta omawoliliselt wäeosast lahkus. Komisjon paneb ette temale määratud karistust kergendada, määrates 1 aasta 2 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: Jaan Hendriku poeg Glükman mõisteti sõjawäljakohtu poolt omawoliliselt wäeosast lahkumise eest kõigi õiguste kaotamisega 20 aastaks sunnitööle. Komisjon otsustas Asutawale Kogule ette panna temale 1½ aastat wangistust määrata.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 20. oktoobril 1920. a. mõistis sõjawäljakohus Aleksander Josepi poeg Mägi omawoliliselt wäeosast lahkumise eest, kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb ette seda karistust kergendada, määrates 1 aasta 2 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 4. septembril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Johannes Jüri poeg Haawa selle eest, et ta rahwawäe komisjoni ei ilmunud, kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb ette seda karistust kergendada, määrates 1 aasta 3 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 21. augustil 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Iwan Mihaili poeg Pantelejew'i selle eest, et ta omawoliliselt wäeosast ära oli läinud, kõigi õiguste kaotamisega 5 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb ette seda karistust kergendada, määrates 1 aasta 4 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 21. novembril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Hans Peetri poeg Bokk'i wäeteenistusest kõrwahoidmise pärast kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Komisjon teeb ettepaneku tema karistust kergendada, määrates 1 aasta 1 kuu wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 3. webruaril 1920. a. mõistis sõjawäljakohus Gustaw Andrei poeg Lillo wäeteenistusest kõrwahoidmise pärast kõigi õiguste kaotamisega 1½ aastaks wangiroodu. Komisjon teeb ettepaneku seda karistust kergendada, määrates 9 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 21. novembril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Woldemar Peetri poeg Tilla'le wäeteenistusest kõrwahoidmise eest kõigi õiguste kaotamisega 3 aastat sunnitööd. Komisjon teeb ettepaneku Tilla'le pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 10. oktoobril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Wassili Luka poeg Orlow'i kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle sellepärast, et ta pärast rahwawäe komisjoni wastuwõtmist sinna mitte ei ilmu-

nud, waid kõrwale hoidis. Komisjon teeb ettepaneku seda karistust kergendada, määrates 1 aasta 2 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 22. novembril 1919. a. mõistis sõjawäljakohus Willem Augusti poeg Kangur'i kõigi õiguste kaotamisega 1 aastaks 6 kuuks wangiroodu selle eest, et ta sõjawäeosa omawoliliselt maha jättis ja 3 päewa ära oli. Komisjon teeb ettepaneku seda karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 27. märtsil 1920. a. mõistis 4-da rahwawäepolgu sõjawäljakohus Richard Jaani poeg Wasli sõjawäest omawoliliselt äraolemise pärast 1 aastaks wangiroodu. Ta oli nimelt 2 kuud 3 päewa sõjawäest ära olnud. Komisjon teeb ettepaneku seda karistust kergendada, määrates 8 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 9. jaanuaril 1920. a. mõistis sõjawäljakohus August Jaani poeg Liiw'i wäeteenistusest kõrwalehoidmise pärast kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks wangiroodu. Komisjon teeb ettepaneku seda karistust kergendada, määrates 8 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 5. webruaril 1920. a. mõistis sõjawäljakohus Woldemar Kusta poeg Koppel'i sõjawäest omawolilise äraolemise eest 2 aastaks wangiroodu. Komisjon paneb ette seda karistust kergendada, määrates 10 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

sega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: 9. jaanuaril 1920. a. mõistis sõjawäljakohus Richard Jaani poeg Sõna omawolilise sõjawäeteenistusest kõrwalehoidmise eest kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitööle. Komisjon leidis võimaliku olewat seda karistust kergendada, määrates 6 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: Sõjawäljakohtu poolt on Georg Jaani poeg Kops kõigi õiguste kaotamisega 6 aastaks sunnitööle mõistetud selle eest, et tema röödu weltweebleile wastu hakkas. Komisjon leidis võimaliku olewat tema karistust kergendada ja määras temale 1½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Temant: Sõjawäljakohus mõistis Julius Friedrichi poeg Siitam'i kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle sellepärast, et ta oma ülema käsku ei täitnud. Komisjon waatas selle asja läbi ja paneb ette määrata temale 1½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Sitska: Tagawarapataljoni sõdur Mihkel Juhani poeg Poska mõisteti sõjawäljakohtu poolt mõnesuguste teenistuslikkude õiguste kaotamisega 2 aastaks distsiplinaar jakku sellepärast, et ta karauliülemana saatis wangi laigemajasse ühe püssimehe saatel ja mitte nõnda, kui wahikorral olewa ohwitseri poolt ette kirjutatud, mille tagajärjel wang ära põgenes. Komisjon arwas võimaliku olewat määrata temale 2 kuud aresti.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Sitska: Rahwa-waelane Martin Brauwerk mõisteti kõigi õiguste kaotamisega 15 aastaks sunnitööle omawoliliselt sõjawäest lahkumise pärast. Komisjon paneb ette määrata temale 1½ aastat wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Sitska: 7-da jala-wäepolgu sõdur Ottomar Kaarli poeg Arras lahkus omawoliliselt sõjawäestregistrist, kuid ilmus Paide registreerimise büroosse, kus ta kinni wõeti ja polku tagasi saadeti. Selle süüteo eest mõisteti temale kõigi õiguste kaotamisega 8 aastat sunnitööd. Komisjon paneb ette määrata temale 10 kuud wangistust.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Sitska: Heinrich Jaani poeg Johanson mõisteti dokumentide wõltsimise pärast kõigi õiguste kaotamisega 3 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb ette määrata temale 1½ aastat wangiroodu.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja J. Wain: 10. augustil 1920. a. mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Jaan Juhani poeg Tannebaum mõnesuguste õiguste kaotamisega 4 aastaks kindluse wangi. Tannebaum'i süüdistatakse kihutustöö tegemises raudteestreiigi heaks. Peale selle süüdistatakse teda muuhulgas, et ta aktiivne on olnud ametiühisuste kesknõukogus. Ringkonnakohtu prokuratuuri esitaja on aga öelnud, et ametiühisustes figureerib keegi teine Tannebaum, nii et see osa süüdistust ära langes. Komisjon paneb ette raudteeliidu liikmele Tannebaum'ile 4 aasta asemel määrata 4 kuud kindluse wangistust.

J. Piiskar (is.): Kui aruandja tähendab, et siin tegemist on hoopis teise isikuga ja süüdistuse materjaalid teise isiku kohta käiwad, siis ei saa ma mitte aru, mispärast teist trahwitakse ja teen ettepaneku temale 4 kuu kindluse wangistuse asemel täielikult armu anda.

Juhataja J. Westholm: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja J. Wain: See otsus on põhjendatud sellele, et peale nende süüdistuste nimetatud Tannebaum'il veel teisi süüdistusi oli.

Juhataja J. Westholm: Rahwaesitaja Piiskar'i poolt on ettepanek tehtud Jaan Tannebaum'ile täielikult armu anda, karistuse kergendamise asemel. Panen nimetatud ettepaneku hääletamisele, ja palun sekretääri hääli ära lugeda. (Hääletatakse.) Rahwaesitaja Piiskar'i ettepanek on 31 häälega 27 wastu wastu wõetud. Sellega langeb komisjoni ettepanek ära.

Aruandja J. Wain: 9. augustil 1920. a. mõisteti sõjawäljakohtu poolt raudteeliidu esimees Bernhard Eilman, sekretäär Aleksander Hansu poeg Meier ja raudteeliidu liikmed Boberg, Joll, Prüggi ja Saar karistuse alla ja nimelt Bernhard Eilman mõnesuguste õiguste kaotamisega 2 aastaks 6 kuuks, Aleksander Meier mõnesuguste õiguste kaotamisega 1 aastaks 4 kuuks, Leopold Pauli poeg Boberg 2 aastaks, 6 kuuks, Aleksander Joll ja Johannes Prüggi mõnesuguste õiguste kaotamisega 4 aastaks ja Martin Saar mõnesuguste õiguste kaotamisega 3 aastaks kindluse wangi. Armuandmise komisjon waatas süüdistuse akti läbi ja leidis, et raudteeliidu esimees Eilman on koosolekul isegi streigi wastu olnud. Niisamuti tuli ka hääletamisel ilmsiks, et mitte kõik koosolekul wiibiwad inimesed streigi poolt ei olnud. Meier'it süüdistati, kui raudteeliidu sekretääri. Ta oli aga palgaline ja pidi oma kohust täitma, ei hääletanud aga mitte streigi poolt. Boberg'i süüdistati streiki korraldawa komisjoni juhtnõõride laiälilaotamises. Boberg'i süüdistus seisab aga õieti selles, et ta walmiskirjutatud juhtnõõrid adressaatidele kätte saatis ja sellepärast wõib ta waevalt wastutaw olla. Prüggi ja Joll'i süüdistati streigi üleskutsetele allakirjutamise pärast ja Saar't signaali üleandmises määratud ajal, mis streigi algust pidi tähendama. Komisjon asja läbi waadates paneb Asutawale Kogule ette: Aleksander Meier'ile, Leopold Boberg'ile, Bernhard Eilman'ile, Aleksander Joll'ile, Johannes Prüggi'le ja Martin Saar'ele

pealepandud karistust kergendada, määrates 4 kuud kindluse wangistust.

H. Mets (sd.): Mina teen ettepaneku ette loetud raudteelastele karistuse asemel täielikult armu anda.

J. Piiskar (is.): Mina toetan rahwaesitaja Mets'a ettepanekut. Kui komisjoni aruandja juba tõendab, et need süüdistused küllalt mõõduandvad ei ole, mis nimetatud isikute vastu tõsteti, ja pealegi tekib küsimus, et kui komisjon põhjuse leidis olevat karistust kergendada, siis mispärast võeti just 4 kuud kindluse wangistust. Ja mina toetan igatahes ettepanekut, et täielikult armu anda.

J. Tõnisson (rhw.): Austatud rahwaesitajad! Parem oleks, kui kedagi waja poleks karistada ja kõik wabalt ümber jookseksid. Kui meie aga oleme kõnelenud põhiseadusest, et meil peab õigusemõistmine seisma rippumatu, erapooletu kohtu käes, siis tähendab see ka midagi. (J. Piiskar, is.: Sõjakohtus pole rippumatu ega erapooletu!) Teie ripute küll seal küljes, kuid alla wedada seda ometi ei jõua. Õigusemõistmine peab kinnitatud olema kodanikule julgeoleku pärast. Õige on, et õigele hõlma keegi ei hakka, kuid kohus peab kindlustama riigile korra ja kodanikkudele tunde, et maksab õigus ja maksab seadus, et mitte ei ole kohut mõistmas üksikud erakonnad oma arwulise üleolekuga. (J. Piiskar, is.: Ega see rahwa tahtmine pole!) Mis Teie rahwa tahtmise all mõtlete? Nüüd aga kujuneb lugu meil Asutawa Kogu wiimastel päewadel nõnda, et kohtuotsuste üle otsustab üksikute rühmade arwu rohkus. See on õieti õige halb nähtus. Aga siis on lugu nõnda, et Asutawa Kogu oma wiimastel koosolekul isegi armuandmise komisjoni ettepaneku ümber lükkab, kui siin meelega waldukiult hakatakse armu andma, lihtsalt ühekordse ettepaneku teel, mis kuidagi kaalutud ei ole. Mis tarwis komisjon siis töötanud on, kui see kõik ümber lükkatakse. Tehtagu seda, kui häälteenamus nõuab, kuid sedawiisi õiguslikkuse ja seaduslikkuse mõistet Eestis mitte ei tõsteta.

Juhataja **J. Westholm**: Lõpuseõna on aruandjal. — Aruandja lõpuseõna

ei tarwita. Ettepanek on tehtud rahwaesitajate Mets'a ja Piiskar'i poolt Aleksander Meier'ile, Leopold Boberg'ile, Johannes Prüggi'le, Bernhard Eilman'ile, Aleksander Joll'ile ja Martin Saar'ele täielikult armu anda. Armuandmise komisjoni poolt on ettepanek tehtud nendele isikutele neli kuud kindluse wangistust määrata. Panen kõigepealt hääletamisele rahwaesitajate Mets'a ja Piiskar'i ettepaneku. (Hääletatakse.) Rahwaesitajate Mets'a ja Piiskar'i ettepanek on 37 häälega 34 vastu tagasi lükatud. (Hääletatakse.) Armuandmise komisjoni ettepanek on nähtawana enamusega vastu võetud.

2. Seadus rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkude palkade ja kohtade asjus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Oinas** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastanahtawana enamusega seaduseelnõu pealkirija §§ 1—3.

Seadus rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkude palkade ja kohtade asjus.

§ 1. 1. detsembrist sel aastal arwates kaotawad oma maksuajutise walitsuse poolt 27. jaanuaril 1919. a. ja seadusandliku delegatsiooni poolt sama aasta 17. detsembril wastuwõetud seadused rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkude palkade ja kohtade asjus.

§ 2. Kõigile demobilisatsiooni alla käiwatele, wabatahtlikult sõjawäeosa-desse ja asutustesse teenistusse jäänud § 1-ses tähendatud riigiametnikkudele, jääb õigus kuu aja jooksul, selle määruse maksmahakkamise tähtajast arwates, soowi korral oma endistesse teenistuskohtadesse wabakshoitud kohtadele tagasi minna.

§ 3. Ajateenistuses seiswatele § 1-ses tähendatud riigiametnikkudele jääb, wastawalt Wabariigi Walitsuse 25. juuni 1919. a. määrusele („Riigi Teataja“ nr. 42, 1919. a. nr. 89. all), õigus, sõjawäeteenistusest wabanemise korral, esimeses järjekorras riigi- ja omawalitsuse

asutustes nende elukutse ja hariduse kohast teenistust saada.

3. Määrus J. Poska matmise kulude wabariigi kanda wõtmise kohta — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Oinas**: Asutawa Kogu koosolekul, 8. märtsil teatas selleaegne peaminister härra Tõnisson, et kadunud Jaan Poska, kui Asutawa Kogu liikme, Eesti välissaatkonna esimehe ja põhiseaduse komisjoni esimehe ootamata surma puhul on Wabariigi Walitsus otsustanud: 1) Jaan Poska matmiskulud wabariigi kanda wõtta ja 2) Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewikku aineliselt kindlustada, 3) Jaan Poska nimeline stipendium Tartu ülikooli juurde asutada. Asutaw Kogu, kes need Wabariigi Walitsuse otsused ära kuulas, kiitis nad ühel häälel heaks. Asutawa Kogu poolt heakskiidetud otsuse põhjal paneb rahaasjanduse komisjon ette Asutawale Kogule nimetatud määrus wastu wõtta. Jaan Poska matmise kulud on 100.321 marka 12 penni. Teen ettepaneku määruse I lugemisele asuda ja määrus I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on esimene ettepanek wastu wõetud. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on teine ettepanek wastu wõetud.

4. Määrus J. Poska nime lise stipendiumi kohta Tartu ülikooli õigusteaduskonna juures — I lugemisel.

Hariduskomisjoni aruandja **N. Kann**: Teen ettepaneku määruse Jaan Poska nimelise stipendiumi kohta Tartu ülikooli õigusteaduskonna juures I lugemisele asuda.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on määrus I lugemisel wastu wõetud.

Juhataja **J. Westholm**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on määrus I lugemisel wastu wõetud.

5. Määrus J. Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise kohta — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Wirma**: Ma teen ettepaneku määruse Jaan Poska abikaasa ja alaealiste laste tulewiku ainelise kindlustamise kohta I lugemisele asuda.

J. Piiskar (is.): Selle määruse § 1. on näha, et see määrus pannakse maksma kunni riigiametnikkude pensioniseaduse wäljatöötamiseni. Nüüd tekib küsimus, kas selle perekonna seis on tõesti aineliselt nii wilets, et peab eriti määruse enne wälja töötama. Minu arwates on meil palju wiletsamas seisukorras perekondi, kelle eest hoolitsemisega samuti tuleks töötada. Ja kui need perekonnad woiwad oodata kunni pensioniseaduse maksmapanemiseni, siis ei ole tarwilik eriti selle perekonna jaoks määrust wastu wõtta. Sellest küljest teen ma ettepaneku, määrus päewakorrast ära wõtta ja kui tarwilikuks peetakse, siis Wabariigi Walitsust kohustada, kiires korras pensioniseaduse eelnõuga esinema.

J. Tõnisson (rhw.): Austatud rahwasaadikud! Sellel erakordsel koosolekul, kus Asutaw Kogu kokku astus Jaan Poska surma järele, awaldas Asutaw Kogu, kui Eesti rahwa esitus, ühel meelel kindlat tahtmist selle läbi, et ta heaks kiitis Wabariigi Walitsuse poolt tehtud otsuse. Selle otsuse läbi on Asutaw Kogu kindlal kujul oma tahtmist awaldanud, et meil nüüd selle tahtmise wapustamiseks küll keegi ei peaks tihkama wälja astuda. Kui seda siiski tehakse, siis loodan ma, et see siin ja wäljaspoolt mingit wastukaja ei leia.

Juhataja **J. Westholm**: Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja **K. Wirma**: Rahaasjanduse komisjon kaalus ka selle seisukoha läbi, mida härra Piiskar siin ette tõi, ja leidis, et Asutawa Kogu otsusest mitte seda järeldada ei saa, mida härra Piiskar ette tõi, ja sellepärast otsustas komisjon Asutawale Kogule selle määruseelnõu ette panna, mis rahwaesitajatele kätte on jagatud. Toetan oma ettepanekut, selle määruseelnõu I lugemisele üle minna.

Juhataja **J. Westholm**: Ettepanek on tehtud selle määruseelnõu I luge-

misele üle minna ja teiselt poolt on härra Piiskar'i poolt ettepanek tehtud küsimus päewakorrast ära wõtta. Panen esiteks rahwaesitaja Piiskar'i poolt tehtud ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Nüüd panen hääletamisele komisjoni ettepaneku. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on komisjoni ettepanek wastu wõetud.

Aruandja K. Wirma: Teen ettepaneku määruseelnõu I lugemisel wastu wõtta. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud.

6. Täiendaw määrus riigiteenijate ametsõitude tasu asjus — I lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Wirma:** „Riigi Teatajas“ nr. 8 — 1920. a. on välja kuulutatud Wabariigi Walitsuse poolt § 12-a põhjal wastu wõetud seadus, millega näidatakse ära need määrused, kuidas riigiteenijatele ametsõitude eest tasu maksta. Wahepeal on siin aga asjaoludes mitmesuguseid muudatusi tulnud. Siin on näiteks ette nähtud raudteesõitudel III klass, meil on aga III klass ära muudetud wahepeal II klassiks. Seda tähele pannes, et selle läbi segadusi wõib tulla, oleks tarwis see määrus wiia kooskõlla tegeliku eluga. Sellepärast ongi § 1 selles määruses, kus öeldakse, et II ja III klassi asemele lugeda I ja II klass. Peale selle on weel elukalliduse lisa, mis selles määruses ette on nähtud, wõrreldes 7. jaanuariga 1920. a., suuresti tõusnud, ja kui nüüd teenijatele maksetakse päewarahasid selle normi järele, siis on tagajärg see, et ametsõitude puhul ametnikud nende päewarahadega läbi ei tule ja oma taskust juurde peawad maksma. Sellest on tingitud § 2 selles määruses, kus ette panakse tõsta elukalliduse lisa 130% wõrra. Peale selle on § 4. ette nähtud, et riigiteenijate palga elukalliduse protsendi suurendamise wõi vähendamise korral muutuwad wastawalt ka ametsõitude tasusummad. § 4. teises märkuses on ette nähtud niisugune kord, et kui sõjawäelane kuskile komandeeritakse, et paiuk wõetakse suuremal määral ära, nagu seda teatawate päewakäskudega sõjawäeülemlus kindlaks teeb. Sel ajal, kui

määrus kokku seati, oli paiukihind umbes 24 marka ja arwati nii, et sõjawäelane on niisugune isik, kes ei tarwitse mingisugust raha ametsõitudel, sellepärast et sõjawäelane peab alati walmis olema, nii et teda peab olema wõimalik saata sinna kus tarwis ja sellepärast ei ole temale tarwis mingisugust päewaraha anda sel korral kui teda komandeeritakse. Wahepeal on aga toiduained kallinenud ja nüüd on niisugune seisukord, et sõjawäelase paiuk on hinnatud 34 marga peale. Kui teda komandeeritakse I liigi järele, nagu see seaduses on ette nähtud, siis saaks tema päewaraha ainult 30 marka, järelikult saaks tema juba 4 marka kahju. On tema komandeerimise aeg pikem, kui 15 päewa, nagu see siin seaduses on ette nähtud, siis saaks tema kunni 45 päewani II liigi järele päewaraha ja see oleks ainult 15 marka päewas, tegelikult peaks tema paiukist maha wõetama 19 marka, see on: temal tuleks päewaraha 19 marka juurde maksta. Et neid nii ebaloomulikke seisukohti ära kaotada, selleks on määruse § 3. ette nähtud, et päewaraha ei tohiks vähem olla, kui tema paiukiraha. Lõpuks on weel komisjoni poolt sisse wõetud üks paragrahw, mis kõneleb sellest, et sel juhtumisel, kui maksetakse päewaraha asemel muid rahasid, kas kilomeetrirahasid wõi muid preemiaid teatud järgu teenijatele, kes alaliselt ametis on, wõi nagu siin määruses öeldakse, kes tihti oma ametsõitudel on, nagu wedurijuhid, konduktorid, nendel on juba see päewarahade maksmise wiis teistsuguseks muutunud. Neile on tükitöö põhimõttel hakatud werstarahasid maksma ja kõiksugu preemiaid selle eest, kui nad sõidawad. See on juba Wabariigi Walitsuse poolt otsustatud õiguse põhjal riigiteenijatele palku reguleerida, ja ka maksma pandud. Seal on sedasama öeldud, mis § 5. leidub. Wabariigi Walitsus kawatseb aga muuta seda otsust sellepärast, et neid preemiaid ei jõua seadusega kindlaks teha. Kui see määrus ära muudetakse, mis werstarahade ja preemiate tingimisi käsitab, kus muuseas ka öeldud on, et siis kui werstarahasid wõi preemiaid maksetakse, päewarahasid ei saa, siis wõib niisugune arusaamine tulla, et on õigus saada kilomeetrirahasid ja ka päewarahasid. Et seda ära hoida, et kahekordseid nõudmisi ei tuleks, sellepärast on siis see paragrahw ette nähtud, mis siin weel

kord seda kindlasti ära ütleb, et kui maksetakse niisuguseid kilomeetirahasid ja preemiaid, siis ei ole nendel sõitjatel õigust eraldi päewaraha mitte nõuda. Need asjaolud kaalus rahaasjanduse komisjon läbi ja teeb ettepaneku, selle täiendawa määruse esimesele lugemisele asuda.

Juhataja J. Westholm: Rahaasjanduse komisjoni poolt on ettepanek tulnud, käesolewa täiendawa määruse esimesele lugemisele asuda. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on otsustatud käesolewa määruse esimesele lugemisele asuda.

Aruandja K. Wirma: Teen ettepaneku käesolew määrus esimesel lugemisel wastu wõtta.

Juhataja J. Westholm: Ettepanek on tehtud käesolew määrus esimesel lugemisel wastu wõtta. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on määrus esimesel lugemisel wastu wõetud.

**7. Määrus põllutööstusteeringu-
mille 478.714 marga suuruse krediidi awamise
kohta maapanga korraldamise
eeltööde kulude katmiseks —
I lugemisel.**

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Oinas:** 25. oktoobril läinud aastal Asutawa Kogu poolt wastu wõetud ja „Riigi Teatajas“ wälja kuulutatud maaseaduse § 27. näeb ette, et kõigi maauuendusega seotud rahaliste operatsioonide jaoks asutatakse

maapank. Selle seaduse täitmiseks on nüüd Wabariigi Walitsus esinenud krediidi palwega 1 miljoni marga suuruses, maapanga korraldamise asjus. Rahaasjanduse komisjon, läbi waadates ette pandud krediidi palwet, leidis wõimalikuks wähendada seda nõudmist kunni 478.714 margani, missuguses suuruses ta Asutawale Kogule ette pannakse. Silmas pidades selle krediidi rutuliikkust, teen ettepaneku selle määruse esimesele lugemisele asuda.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja A. Oinas: Komisjon teeb ettepaneku määrus esimesel lugemisel wastu wõtta.

Juhataja J. Westholm: (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtawa enamusega wastu wõetud. Sellega on koosoleku päewakord läbi.

A. Anderkopp (töer.): Et Riigikogu walimiste tagajärjed juba selgunud on, Asutawal Kogul aga mõned seadused wastu wõtmata on, sellepärast teen ettepaneku järgmine koosolek neljapäewal harilikul ajal pidada.

Juhataja J. Westholm: Ettepanek on tehtud järgmine Asutawa Kogu koosolek neljapäewal harilikul ajal pidada. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 7 õhtul.

Algkirjale alla kirjutanud:

Asutawa Kogu abiesimees **J. Westholm**

Sekretäär **H. Martna**.

Abisekretäär **H. Raudsepp**.